

Ändringar i EU-förordningar för att stärka försvarsindustrin

Finansdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2025) 188 Celexnummer 52025PC0188

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulations (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153, (EU) 2023/1525 and 2024/795, as regards incentivising defence-related investments in the EU budget to implement the ReArm Europe Plan

Sammanfattning

Den 22 april 2025 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag om ändringar i ett antal förordningar i syfte att stärka den europeiska försvarsindustrin. Förslaget är en del av genomförandet av finansieringsplanen ReArm Europe, som syftar till att stödja medlemsstaternas investeringar i försvar.

Kommissionens förslag innehåller ändringar av Europeiska försvarsfonden, Horisont Europa, programmet för ett digitalt Europa, Fonden för ett sammanlänkat Europa samt instrumentet

till stöd för ammunitionstillverkning (ASAP-instrumentet).

Ändringarna gör det möjligt att genom dessa fonder och instrument finansiera försvarsutgifter och projekt med dubbla användningsområden, dvs. både civila och militära.

Förslaget innebär vidare att vissa medel från forskningsprogrammet Horisont 2020 som har återbetalats eller inte använts ska öronmärkas för specifika ändamål. Därutöver föreslås upp till 100 procents medfinansiering och höjd förfinansieringsgrad i flera program.

Regeringen välkomnar de delar av förslaget som ger möjlighet att använda medel för att stärka Europas försvarsindustri och försvars- och säkerhetsförmågan inom EU. Regeringen motsätter sig de delar av förslaget som innebär en ökad för- och medfinansiering från EU:s budget inom ramen för nuvarande fleråriga budgetram och de delar som innebär att återbetalningar och medel som inte har använts öronmärks för specifika ändamål, eftersom dessa förslag riskerar att få budgetära konsekvenser för Sverige. Regeringen anser att det är angeläget att genomförandet av förslaget tar hänsyn till redan beslutade arbetsprogram samt pågående projekt i de aktuella fonderna och programmen.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 4 mars 2025 presenterade kommissionen finansieringsplanen ReArm Europe med förslag bestående av fem pelare för att mobilisera upp till 800 miljarder euro. En av de fem pelarna handlar om ökad flexibilitet för försvarsutgifter i befintliga EU-instrument. Den 19 mars 2025 lade kommissionen fram en vitbok om europeisk försvarsberedskap 2030 som syftar till att stärka Europas försvarsförmåga. Vitboken innehåller bl.a. förslagen i ReArm Europe-planen.

Vid Europeiska rådets möte den 6 mars 2025 uppmanade stats- och regeringscheferna kommissionen att skynda på mobiliseringen av nödvändiga instrument och finansiering för att stärka unionens säkerhet och skyddet av unionens medborgare. Vid det efterföljande mötet den 20 mars 2025 underströks detta på nytt.

Den 22 april 2025 presenterade kommissionen ett förslag om ändringar av ett antal förordningar i syfte att stärka EU:s försvarsindustri och försvarsteknologiska bas genom att främja investeringar relaterade till försvar inom EU-budgeten. Förslaget bygger på vitbokens pelare om ökad flexibilitet för försvarsutgifter i befintliga EU-instrument och lämnas för att genomföra ReArm Europe-planen.

1.2 Förslagets innehåll

1.2.1 Fonder vidgas för att kunna omfatta stöd till försvar

Den europeiska plattformen för strategisk teknik inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/795 av den 29 februari 2024 om inrättande av den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP), och om ändring av direktiv 2003/87/EG och förordningarna (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/241 (STEP-förordningen). Förordningen syftar till att stärka unionens konkurrenskraft genom att mobilisera medel från elva befintliga EU-program för kritiska teknologier inom tre strategiska sektorer: digital teknik och djupteknologisk innovation, ren och resurseffektiv teknik samt bioteknik.

Kommissionen föreslår att STEP-förordningen kompletteras med en fjärde strategisk sektor för försvarsteknologier. Den nya sektorn ska öka unionens finansiering av försvarsteknologier och bidra till europeisk konkurrenskraft i linje med STEP-förordningens målsättningar. Försvarsteknologier ska enligt förslaget förstås som de teknologier som avses i bilagan till Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen. Det ska särskilt omfatta teknologier inom de områden som Europeiska rådet identifierade den 6 mars 2025:

Luft- och robotförsvar; artillerisystem, robotar och ammunition; drönare och antidrönarsystem; strategiska stödresurser; militär rörlighet; cyberområdet; artificiell intelligens och telekrigföring.

Vidare innefattar kommissionens förslag ändringar i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/697 av den 29 april 2021 om inrättande av Europeiska försvarsfonden och om upphävande av förordning (EU) 2018/1092. Kommissionen föreslår att det i förordningen införs en möjlighet att ge stöd från flera EU-program till samma projekt. Medlemsstater ska också ha möjlighet att frivilligt föra över medel i delad förvaltning till Europeiska försvarsfonden och ASAP-instrumentet i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1525 av den 20 juli 2023 om stöd för ammunitionstillverkning (ASAP-förordningen). När medlemsstater gör det ska projekten kunna finansieras med högre nivåer av för- och medfinansiering. När det gäller medfinansiering 100 procent (dvs. utan nationell finansiering) och avseende förfinansiering med 30 procent. Förutsatt att medlen används till att stärka militär mobilitet gäller detta även överföringar till Fonden för ett sammanlänkat Europa som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1153 av den 7 juli 2021 om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1316/2013 och (EU) nr 283/2014. Det föreslås därutöver att Fonden för ett

sammanlänkat Europa utvidgas för att möjliggöra satsningar på artificiell intelligens.

Kommissionen föreslår vidare att ASAP-instrumentet och Europeiska försvarsfonden ska kunna fyllas på med finansiella bidrag från medlemsstater, finansiella institutioner eller andra aktörer. För ASAP-förordningen föreslås också att tillämpningen av förordningen ska förlängas från den 30 juni 2025 till den 31 december 2026.

För att inom programmet för ett digitalt Europa möjliggöra finansiering av projekt med dubbla användningsområden föreslår kommissionen en utvidgning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/694 av den 29 april 2021 om inrättande av programmet för ett digitalt Europa och om upphävande av beslut (EU) 2015/2240. Det föreslås även hänvisningar till försvar för att tydliggöra att det är möjligt för instrumentet att göra insatser på det området.

1.2.2 Oanvända medel från Horisont 2020 öronmärks

Horisont Europa är unionens centrala finansieringsprogram för forskning och innovation som har inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/695 av den 28 april 2021 om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, om fastställande av dess regler för deltagande och spridning och om upphävande av förordningarna

(EU) nr 1290/2013 och (EU) nr 1291/201. Av förordningen framgår att forsknings- och innovationsverksamhet som genomförs inom ramen Horisont Europa uteslutande ska vara inriktad på civila tillämpningar. Europeiska innovationsrådets (EIC) instrument EIC Accelerator har inrättats genom samma förordning. EIC Accelerator ger särskilt stöd till innovationer med banbrytande potential och omvälvande karaktär med uppskalningsmöjligheter som kan vara för riskfyllda för privata investerare. Kommissionen föreslår att EIC Accelerator öppnas för åtgärder med dubbla användningsområden och att det införs ett undantag från inriktningen mot civila tillämpningar.

Vidare innebär förslaget att belopp som inte har använts och återbetalningar från EIC-piloten i forskningsprogrammet Horisont 2020 till en summa av 210 miljoner euro inte ska återgå till EU-budgeten. Dessa medel ska i stället öronmärkas för EIC som s.k. interna inkomster avsatta för särskilda ändamål. Medlen ska användas för att finansiera nya projekt med dubbla användningsområden eller försvarsinriktning.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Regeringen analyserar för närvarande kommissionens förslag och dess effekt på svensk lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Enligt förslaget ska finansiering ske inom de redan fastställda ramarna för de berörda programmen och utan att överskrida utgiftstaket för EU:s fleråriga budgetramverk. Förslaget förstärker EIC:s budget med 210 miljoner euro som har återbetalats eller som inte har använts i EIC-pilotfasen under Horisont 2020. Dessa medel skulle annars ha återgått till EU:s budget. För Sverige skulle därför förslaget innebära att den svenska EU-avgiften ökar med ca 75 miljoner SEK.

Övriga berörda fonder använder medel inom sina beslutade budgetar, men med utökad flexibilitet för samfinansiering och med högre nivåer av för- och medfinansiering.

Den faktiska budgeteffekten av den ökade medfinansieringsnivån kommer att bero på medlemsstaternas användning. Om förslaget innebär stora förändringar i nyttjandegrad för fonderna eller förskjutningar av betalningar kan det påverka Sveriges EU-avgift.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar de delar av förslaget som ger möjlighet att omfördela medel för att stärka försvarssektorn. Det är positivt att kommissionen agerar på Europeiska rådets uppmaning att öka finansieringen av det europeiska försvaret och stärka den

européiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen. Befintliga EU-instrument och omprioritering av befintliga resurser kan spela en viktig roll i det arbetet. Regeringen anser att det är angeläget att genomförandet av förslaget tar hänsyn till redan beslutade arbetsprogram samt pågående projekt i de aktuella fonderna och programmen.

Regeringen anser att det är viktigt att upprätthålla sunda budgetprinciper i den fleråriga budgetramen. Regeringen motsätter sig därför kommissionens förslag om ökad för- och medfinansiering från EU. Regeringen motsätter sig också att medel som har återbetalats eller som inte har använts i EIC-pilotfasen i forskningsprogrammet Horisont 2020 öronmärks på det sätt som föreslås, i stället för att återgå till EU:s budget. Att avvika från sunda budgetprinciper kan bli prejudicerande och innebära budgetära konsekvenser.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Andra medlemsstaters ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas, förutom kommissionens, ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Regeringen avser inte att skicka förslaget på remiss.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslaget är följande artiklar i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget): Artikel 114, 164, 172, 173, 175 tredje stycket, 176, 177, 178, 182, 183, 188 och 192(1). Lagstiftningsförslagen antas enligt ordinarie lagstiftningsförfarande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

När det gäller subsidiaritetsprincipen anser kommissionen att det krävs åtgärder på EU-nivå för att bättre anpassa EU:s finansieringsinstrument till försvarsrelaterade kostnader genom att erbjuda incitament, undanröja potentiella hinder och säkerställa ökad flexibilitet och förenkling. Enligt kommissionen kan inte samma resultat uppnås genom åtgärder på nationell nivå.

Avseende proportionalitetsprincipen konstaterar kommissionen att förslaget syftar till att anpassa EU:s finansieringsinstrument till försvarsrelaterade kostnader genom större flexibilitet och förenkling för att påskynda investeringar. Enligt kommissionen går åtgärderna inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta.

Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

4.2 Fackuttryck och termer